

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 pap. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat predplatky, jakoby to novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stpevého
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Odpoved'.

Však nás len radi majú tí naši priatelia vo vlčej koži! Tmolia sa medzi nami, obchádzajú nás, len aby nás mohli podvodne pohrziť. Vždy len na statočnosť našu polujú. Planí ľudia! Oškľivé remeslo!

Čo všeličo nevymysleli na ľudovú stranu? Koľko cigánstva sypali na ňu? Jako ju napádajú, ako čo by ona pelešou bola krvožižnivých zbojníkov. Človek ozaj čuduje sa, že najde sa volič, ktorý verejne drží sa za ľudáka.

Šibalskí pomluvači naši musia mať dáky podlý cieľ, lebo bez príčiny neublížovali by nám. Ukrutná smeť sme v očiach jejich, tak že v zaslepenosti svojej nevidia pravdu, ale len lúhaniny a vymyselnosti.

To rozumiem, že židáci, kalvíni a frajmaureri dali sa do

Boj medzi labufou a štukou.

nás ako besní psi. Že nešajú ani kňaza, ani svetského, ani pána, ani sedliaka. Jedno je im. Nerobia rozdiel, lebo to je heslo: kto je ľudák, toho treba prenasledovať, prehánaf, udávať, pravotí a pokutovať, aby sa naučil, že u nás len liberáli sú milí, a len tí najdú obranu. Nuž ale kubasom a kolompošom židovským prehliadneme keď nám ubližujú, lebo však to sa nás netýka; ale keď kresťan zadrapi sa do nás, ubližuje nám na cí, podozrieva a pomlúva nás: to nás bolí, ako čo by nôž pichol do srdca. No a či není dost takýchto naničhodníkov? Pýtame sa: Čo previnila ľudová strana, že ju napádajú? Čo majú z toho, že zlomyseľne ubližujú nám, a také žaloby uvalujú na ablegátov našich, ktoré nevedia dosvedčiť, ba ktoré sami neuveria? Špata, veľká špata!

Od kedy ľudová strana jestvuje, aká taká svornosť panuje medzi nami. Poznáme sa. Blížime sa jeden k druhému. Oduševnení sme za jeden slachetný cieľ. Usilujeme sa zjednotiť v jednom tábore, aby sme sa vedeli brániť spoločne; aby sme zachránili kresťanstvo, ktoré trpí toľko hany a potupy, a aby sme obránili krajinu od moci kazárov a od všeliakých liberálnych tárov. Máme dakolko smelých mužov na sneme, ktorí bránia nás. My sami podstúpime rozličné neprijemnosti, ale za to dôverujeme; vydržíme pri veci, za ktorú zaujali sme sa, a tu ho máš! Pomlúvači, vlastne pomocníci liberálov zase vymysleli volačo špatného. Chytili do ruky šibalský zbroj, a dvíhajú ho na vlastných bratov. Haňba! Rozhlasujú, že ľudová strana vyviedla zradu; že sa vyjednala s liberálmi a poddala ruku Tiszovi. Kolko slov, toľko cigánstva! Teda ľudová strana vyjednala sa, kdežto práve ona vede najtuhší boj oproti liberálom. Vyjednala sa, keď Tisza vymenoval takých nadžupánov, ktorí vykorení majú ľudovú stranu; vyjednala sa, keď každý čarbár liberálni raduje sa, že po voľbách nebude viac strany ľudovej, lebo Tisza zlomí ju.

Či jesto teda väčšieho cigánstva? Či nestisne človek päšť, aby zrazil s ňou toho, kto takéto hlúposti vymýšľa? Kde má dôkazy, keď podozrieva? Nech dosvedčí, čo tvrdí! Nech pomenuje ľudí, ktorí boly prítomní pri pokonávke? Nuž ale aj to nech zradí kto ho najal, aby štekal do nás? Z akého cieľu? Čo dostal, alebo čo slúbili mu za to? Radi by sme vedeli. Nech si ale zapamätá

každí, ktorí šliape nám v statočnosti, že pomlúvať nevinných ľudí, a zlomyseľne vymýšľať cigánstva: je podlosť.

Ale vieme z kade duje vietor, a prečo je taký divý. No neublíži nám. Vystáli sme my inakšie nápady, a nič sa nám nestalo. Ani sme sa nenalakali. Stojíme ako pevná skala. Nepoddáme sa nikdy! V boji sme vyrástli, a boj nás upevňuje. Ani si len nepovšímame kuvičí škrekot. Smejeme sa, že u nás na hoc akú podlú prácu najdú sa ľudia. No nič to nerobí! Stretneme sa na bojišti. Uvidíme, kto má čestnejšú zbroj a čistejší úmysel: my, ktorí verejne, bez pobočných ohľadov, bez odmeny a bez vyjednávania, teda mužský bránime pravdu a spravodlivosť, a či tí, ktorí balamútia ľud, robia roztržitosť medzi kresťanmi, tajne pomáhajú vláde a kortešujú s ľuňhaninami.

Ľud pozná nás. Vie dobre, že sme priatelia jeho. Že nenávidíme liberalizmus, lebo je príčinou biedy našej a nešťastiu nášemu. Že dané slovo zadržíme čestne a preto veríme, že nikdy nás nezanechá práve tak, ako my jeho nie. My ako čo by sme boli spolu zrastení. Dôveru chováme jeden oproti druhému. Oduševňuje nás jeden a ten istý vznešený cieľ, ktorého meno je: kresťanské Uhorsko.

Za vydobudnutie tohoto musí bojovať a obeťovať, ba aj trpkosti podstúpiť každý opravdový kresťan. A ktorý nie: to je zradca, to je najatý žoldier kazárov, to je nepriateľ náš! My sme le ideme do boja za čisté zásady strany našej a dúfame, že ľud nasledovať bude vodcov svojich. Zápasíme s každým, ktorí nenávidí nás. Nemáme sa koho báť, lebo za pravdu bojujeme!

Je pravda, že trpký je osúd bojovníkov našich, ale za to vydržíme pri boku jejich. Neopustíme zástavu našu! Však aj Kristus podstúpil muky — a my sme verní nasledovníci Jeho...

Nech žije ľudová strana! *Smelý korteš.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Politické rozpoloženie.

Ministerský predseda gróf Tisza v útorok večer odcestoval do Viedne na výsluch jeho veličenstva kráľa. Ministerský predseda gróf Tisza na tomto výsluchu rozpovie jeho veličenstvu tie poriadky, ktorými zamýšľa zahatí ďalšie pustošenie obštrukcie, v páde by obštruktori

neprišli k lepšiemu rozumu. Po svojom navrátení sa ministorský predseda gróf Tisza vo štvrtkovom zasadnutí snemu rozpovie svoje novšie stanovisko naproti obštrukcii. Jako počuť, obštruktorom dá termín 4—5 dní ku odhlasovaniu návrhu o präsentovaní rekrútov a jestli sa to nestane, tak ministorský predseda gróf Tisza prejde na pole skutkov. Ale či sa docieli pokoj alebo nie, uhorská delegácia počiatkom budúceho mesiaca začne svoju prácu, zajedno preto, že rakúska delegácia so svojou prácou je už takmer hotová, za druhé ale preto, že dvojmesačná indemnitá odhlasovaná pre spoločný rozpočet nedovoľuje ďalšie odkladanie konečného vybavenia spoločného rozpočtu. V dobe zasedania delegácii, tedy asi za dva týždne mal by snem vakácie. V tomto okamihu tedy nevedno, či vláda v oči obštruktorom, ktorí ešte ani v týchto posledných okamihoch neprejavujú ochotnosť ku složeniu zbrane, prejde na pole skutkov ešte pred, alebo až len po vybavení spoločného rozpočtu.

Macedonské reformy.

Členovia tohoto výboru, ktorých vyslalo Rakúsko-Uhorsko a Rusko, aby dozerali na prevádzanie reforiem v Macedonii, už došli do Carihradu a o pár dní pôjdu do Macedonie. Občiansky kommissár ruský Demerik so svojimi sekretármi Petrajevom a Pisarevom a občiansky kommissár rakúsko-uhorský Müller so svojimi sekretármi uhorským grófom Ludvikom Draskovicsom a rakúskym Rappaportom už sa predstavili tureckému ministerskému predsedovi Ferid bašovi a zahraničnému ministrovi Tevfik bašovi. Mimo týchto v Carihrade je už aj gróf Salis-Senis, rakúsko-uhorský plukovník, ktorý je pridelený ku talianskemu generálovi Georgisovi, veliteľovi reformovanej macedonskej žandarmerie. Z ruskej strany na podobné miesto vymenovaný generál Schostak, jako i sám taliansky generál Georgis tieto dni prídu do Carihradu. Tedy skoro už celý reformný výbor je v Carihrade, tu sa radia a dostávajú inštrukcie od rakúsko-uhorského a ruského veľvyslancu. Porta práve zaslala svoju — jako hovorí — poslednú notu v záležitosti prevedenia reforiem, ale toto sotva bude posledná nota, lebo dľa tejto výbor by mal poviazané ruky v záležitosti kontrolovania reforiem. Dľa tohto výbor by nemal inú úlohu, ako sdeliť zbadané nezákonnosti Hilmi bašovi, hlavnému dozorcovi. To by teda nebola veľká úloha a preto účinkujúci kruh kommissie bude rozšírený. Vymenovanie členov kommissie znie na dva roky. Úpravu generála Georgisa vypracuje turecká ministerská rada. Za dôstojníkov žandarmerie prijatí sú belgickí, švédski a norgéski dôstojníci. Revolucionárov sultán omilostí, vyjmúc tých, ktorí pracovali bombou. Ktorí v dňoch povstania ušli do cudzozemska, alebo boli hmotne oškodení, dostanú peňažnú podporu z tureckej štátnej pokladnice.

Povstanie v juho-západnej Afrike.

V politickom svete i vzdor tomu rozčuleniu, ktoré budí rusko-japonský konflikt, vážnu pozornosť venujú povstaniu Hererov, ktoré teraz chce potlačiť nemecká vláda. Hereri sú jedným kmenom Bantučernochoch a žije ich asi 86.000 na území Nemcami zaujatom z Damarskej zeme. Nemecká verejná mienka ešte ani teraz nevie sa uspokojiť s okupovaním tej kolonie, lebo dôchodok v pomere ku trovám udržovania a administrovania kolonie je veľmi malý, ale sa jej predsa nechcú vzdať, lebo Nemci vedia, že tým by záujmy ich svetovej moci boly naštrbené. Hi-

storia tejto kolonie začína sa r. 1883., keď jeden brémsky kupec menom Lüderitz vysadol v angrapequenskom zálive, ktorý bol vtedy jediným prístavom na juho-západnom brehu africkom. Lüderitz uzavrel smluvu so šéfom Bethuanie a toto bolo začiatkom opanovania tej kolonie. Nemecká loď «Nautilus» dosla ta dňa 24. septembra roku 1884, kapitán vytýčil nemeckú zástavu a tým zaujal tú časť Afriky pre nemeckú ríšu. Zakladateľ kolonie Lüderitz ale nešťastne pochodil na jednom morskom výlete a jeho podnik prasknul. Na miesto Lüderitzovo dostala sa nemecká kolonizačná spoločnosť a roku 1888. na ochranu svojich záujmov poslala už menšie čaty, ktoré od tých čias ustavične rozmnožovali. Proti nemeckému panstvu r. 1893. povstal bol jeden náčelník, menom Vilboy, ale jeho pokus bol potlačený. Nemecká zbranná moc číta tam pod niekoľkými dôstojníkmi 160 poddôstojníkov a asi 800 mužov. Tito asi o tri týždne dostanú pomoc, aby mohli udržať poriadok a zamedziť šírenia sa povstania. Počet bielych obyvateľov roku 1902. 4674, medzi nimi tisíc Búrov a 300 Angličanov. Terajšie povstanie je v prvom rade namerané proti tam osadeným kupcom. Vodcom Hererov je starý Kambasembi, ktorý je veľmi rozhorčený pre bezohľadné pokračovanie kupcov proti domorodým.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Dňa 25. januára rečnil hodne obsírne náš milý niekdajší predseda ľudovej strany opát a kanonik ostrihomský Ján Molnár, ktorý asi od roka nerečnil. Náš rečník dobýjal na Košuthovu stranu, že sa vzdala ďalšieho boja. Ján Bedôházy bol aspoň úprimný. Vyhlásil, že on nevystúpil z Košuthovej strany, aby sa pripojil k obštruktorom, lebo že veď jemu bolo zbytočné pripojiť sa k obštrukcii, od ktorej nebol odstúpil. Potom rečnil zas náš Zboray, ktorý vo svojej dlhšej reči chcel oslabiť tie pádne dôkazy, ktoré bol v sobotnom zasadnutí predniesol Gejza Polónyi hovoriac že vraj naša ľudová strana je dvojbarevná počas celého boja. Zboray potom ďalej citoval jednu časť reči, ktorú bol Polónyi povedal v júni. Na to Rakovszky zvolal: Skutočne je ten passus tam? Nože to prečítaj ešte raz. A Zboray ochotne prečítal patričný odstavec reči Polónyiho.

Zaplnenie biskupských stolcov.

Nateraz sú uprázdnené tri biskupské stolce: pätikostolský a baňsko-bystrický následkom odumretia a špišský následkom vymenovania Szmrecsányiho za biskupa veľko váradského. Ohľadom zaplnenia týchto biskupských stolcov koluje teraz viac nezaručených kombinácií. Tak hovorí sa, že za biskupa do Pätikostolov vymenovaný má byť košický biskup Žigmond Bubics a na jeho miesto do Košíc vysvätený biskup Vilhelm Fraknoi. Za špišského biskupa spomína sa Alexander Párvy, kanonik jágerskej kapitule a za baňsko-bistrického gróf Vilhelm Batthyány, kanonik nitrianskej kapitule. Pravda toto sú len puhé kombinácie a obzvlášť chýry o zaplnení baňsko-bytického biskupstva sú ešte predčasné.

Krmenie ošípaných.

(Pokračovanie.)

Malý hospodár lepšie urobí, keď nečaká dotedy, kým ošípaná úplne ztučnie, lebo takéto kusy ku koncu obyčajne veľmi citlivé a priberčivé sú, a pritom všetkom skoro nič neberú na seba. Taký kus, ktorý slabo ide do masti, treba predať, lebo pri takom niet osohu. Mäsa síce má, ale slaniny nie. Starsiu ošípanú, od ktorej masť čakáme, lepšie treba vykrmiť, ako tú, od ktorej šunky a na jedenie súcu tenkú slaninu mať chceme.

Známo je, že jesto aj také pokrmý, od ktorých ošípané očividome tučnejú, hoc iného pokrmu ani nedostanú. Takéto sú: kukurica, jačmeň, žaluď, dakde hrach a pšeno. Sú zase také, od ktorých ani mäsa, ani masti nemajú, čo by koľko pchali do seba. Tého miešať treba so záživnejšími, takto: zemiaky, burgyňu, tekvicu, burgyňové listy zvykli miešať s otrubami, so šrotom a s múkou. Ustavične na tom musíme byť, aby ošípané dobre žraly, viac a viac žrať žiadaly a to čím skôr strávil. Jak sme toto docielili, tak krmenie vydarilo sa. Na jedno krmenie neslobodno viac dať do válova, len koľko s chuťou sožerú; čo zostane, to dajme hydu. Toto je prvé pravidlo. Druhé: jaknáhle ošípané nechávajú vo válove, zaraz zmenšíme mieru, ale len tak, jestli záživný pokrm dali sme predne. Naopak, jak dočista sožrali to, čo dostaly, tak na budúce pridáme k tomu so dňa na deň viac a viac. Bárš jak sbehlí sme v tomto, vedieť musíme, že ošípané ku koncu tratia chuť ku žrádlu, ba aj z dobrej stravy málo žerú. Toto s tým prepomôžeme, že s počiatku dávame menej výdatnejšie a chutnejšie pokrmý, lepšie ale necháme ku koncu, kedy popravíme ich s varením, s obarením a s mletím.

Lepšieho a zdravšieho pokrmu niet nad kukuricu. Od nej chytro sa vykrmí, dá hrubú slaninu a mnoho masti, lenže takéto krmenie je dosť drahé tomu, kto kupuje kukuricu.

Ja, keď so samou kukuricou krmím, nasledujem ten spôsob, s ktorým v Kóbányi (Kamenolome) ročíte mnoho tisíc vykrmia. Totižto, na bujnej paši, alebo na kuchynských pomiach, na burgyňi a na tekvici — ku ktorej miešal som otruby — popravených bravecov najprv odviknem od dosavádneho pokrmu s tým, že na každý kus denne pol litra kukurice rátam; túto mieru so dňa na deň množím, pokiaľ porciu predošlého pokrmu umenšujem tak, že o 3—4 týždne každá ošípaná sožere 2 litre kukurice. Vtedy už započnem v pravom smysle slova krmenie.

V prvom čase, za 3—4 týždne na suchom dávam kukuricu; nie do válova, ale v dvorci (pred chlievom) na daskový rám ju vysypem. To preto, lebo takto do posledného zrnka sožerú na drobno pokúšaná a so slinou smiešanú kukuricu. Slina má účinok v žalúdku na trávenie, preto takýmto spôsobom krmené ošípané nemávajú v trusu celé zrnká. Vôbec, nenie dobre zrno do válova sypať, lebo odtiaľ obyčajne ho chytro schamcú bez toho, že by ho dobre pohryzli, a tak s celým zrnom pre-

plnený žalúdok nenie vstave tráviť, ba takéto zrnká pokazia žalúdok, potom ošípana prestane žrať.

Na začiatku 3—4-ho týždňa piatu čiastku kukurice, (ktorú ošípané denne majú sožrať) močím; t. j. tolko vody lejem na ňu, koľko len zrnká vpijú, a pol dňa ju nechám stáť. Potom so dňa na deň viac a viac močím až konečne po týždni len močenú kukuricu dávam. Takto krmím 4—5 týždňov, pri čom dennú porciu zväčšujem. Po ôsmom-deviatom týždni (rátajúc od počiatku krmenia) piatu čiastku kukurice každý deň ako šrot dávam. Tak to trvá 3 týždne, potom dostávajú ošípané viac šrotu, ako močenej kukurice. Vtedy už z válova žerú, a šrot trochu namáčam s vodou. V ostatných troch-štyroch týždňoch konečne len mletú kukuricu dávam a to vrelou vodou zabarenú. Keď vychladne, vylejem ju do válova, ale nie na ráz, lež po troche. Večer prihodím k šrotu za hrsť suchej kukurice. Už vtedy ošípané budú vykrmené.

Mnoho ráz stane sa, že ošípaná dostane čemer, alebo prestane žrať, čo je na škodu hospodárovi. Aby sme vyhli takýmto nehodám, kedy-tedy treba dať ošípaním pár kyslých jablíčkov, alebo inakšieho nezralého ovocia; v zime ponuknime ich repou, kedy-tedy kyslým mliekom. Aj na to treba klásť váhu, aby kukurica dobre zrelá, suchá a zdravá bola. Plesnivú, potuchnutú alebo ináč pokazenú nesvobodno dávať ošípaním.

Medzi našimi pomerami so samím jačmeňom krmí nenie k prospechu, najmä, ak by sme ho suchý davali. Jačmeň má tvrdú šupu, túto ošípaná nevie dobre rozdrviť so zubami a tak prežre ho bez toho, že by ho požuvala. Takýto jačmeň chytro zpriekrie sa ošípaním, málo žerú z neho, a tak len pomaly sa popravujú. Kto predsa len s jačmeňom krmí, ten od počiatku nech ho máča vo vode. Neskôr nech ho dá šrotovať, čo potom zabarí vrelou vodou a za tepla (v lete len za studena) vyleje do válova. Takéhoto jačmeňa nezozherú mnoho, a predsa dobre sa vykrmia, budú mať chutné mäso a hrubú slaninu. Nesmieme ošípané zrázu odkázať so zrna na šrot. Držme pred očima to, čo sme o kukuričnom šrote povedali.

(Pokračovanie nasleduje.)

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Z Jarovnic: Mária Tupta 1 korunu; z Chminanskej-Novejsi: Martin Balun 1 korunu; z Iglava: Ján Cibula 5 korún; veriaci z Mislavi 130 korún; zo Spišských-Vlachov: Anna Čamer 1 korunu, Anna Gundek 2 koruny; veriaci z Jaklovec 160 korún; processia z Hermanovec 12 korún.

Zázračná Matka Levočská nech bude všetkým hojnou odplatou.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračkovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreštana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jeden každý poušiloval sa čo v najkratšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútení budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok --- --- --- 4 koruny
na pol roka --- --- --- 2 koruny
na štvrt' roka --- --- --- 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krešt'an» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Rozprávky z dediny.

VIII.

Bolo to vlní o tomto čase. Dobré sa pamätám. Práve sozváňali na sv. omšu.

Terezka Čizikova, od kedy len sobrala sa s jej Michalom, ani jeden deň nezameškala sv. omšu. Tak zariadila si domácnosť, aby aj k tomu mala času. Môžem povedať, že ani jej manžel nebočil od kostola. V nedeľu a vo sviatok svedomite konal povinnosť pravého kresťana. Pozorlive načúval slová Božie, a veru ani ráz nedriemal pod kázňou, ako to mnohí robievajú. Na to tiež nebolo pádu, že by bol čo len ráz zameškal vianočnú a veľkonočnú sv. spoveď.

A ako této dobré duše nezabudli na Boha, tak aj Všemohúci obsypal ich požehnaním.

Ale zrázu stal sa nemilý obrat, ktorý veľa žiaľu spôsobil nábožnej Terezke. O tom len Pán Boh vie, koľko slz sa naronila.

Tak sa stalo, že jej Michal počul volačo o tom, že náboženstvo, modlitba, krst, spoveď a omša sú len daromnice a vymyselnosti. Že vraj vláda vyniesla zákon, že terajší čas ani chudobného človeka nemôžu prinútiť k tomu, aby bol katolíkom alebo luteránom. Keď chce, nemusí patriť ani k jednému náboženstvu, a že s tým docieľi to isté, ako keby bol aj horlivým katolíkom, lebo viera nie je iné ako bobona. Tak to čítal aj v jedných novinkách. Že schvaľovali to aj daktori sediaci v de-

dine; spomínali, že budú žiť bez náboženstva, aspoň zgzadzujú peniaze, ktoré mali by dať kňazovi.

Slová tieto veľmi sa dotkli srdca Terezky. Nechcela veriť ušiam, že by Michal opovážil sa takéto bezbožné reči vyprávať. Ako-tak uspokojila sa s tým, že snád len žartuje jej Michal. Neborka nevedela, že do akej spoločnosti prišiel Michal. Socialisti chodili po dómoch, tí huc-kali sedliakov oproti pánom, oproti kňazom, ba aj oproti Bohu. Michal tiež sa pripojil k nim a s radosťou myslel, ak bohatý bude, keď podelia kňazské a panské majetky. A tak Terezka uveriť musela to, o čom pochybovala. Michal odtrhol sa od viery. Preňho marne svolával zvon veriacich do chrámu Božieho, ba aj žene počal zabraňovať, aby nemrhala čas, ale aby zostala doma pri robote. Čo má z kostola a z modlitby. Neni lepšieho na tomto svete, ako žiť bez náboženstva, ako to aj svetský zákon dovoľuje.

Terezka prosila muža, abz nerúhal sa Bohu, aby nehľadal dobrovoľne zatracenie. Prosila, plakala, zalamovala rukama svojima, ale márne. Čert silne držal v rukách Michala.

Dobrá žena počala hľadať príčinu zmeny. Chodila po susedoch. Vypytovala sa, či nevedia, prečo zostal jej Michal bohorúhačom. Žalovala sa, aký ukrutný život má, a že divoký muž ešte aj modlitbu jej zabraňuje. Takto dozvedela sa, čo je vo veci; že je viac takých naničhodníkov, ktorí chcú sa odtrhnúť od cirkve, a zhusta spomínajú beznáboženstvo, že tak potom už nebudú musieť platiť kňazovi.

Terezka s hnevom oborila sa na muža:

— Nebojíš sa Boha? Či ti nedal všetko, čo si potreboval? Čo ti previnil Boh láskavý? Tak sa mu odsluhuješ? Či sa nebojíš trestu?

Michal na hlucho pustil slová. Ba počal zvadý. Čo by on platil kňaza, keď to zákon nežiada. Aj druhí tak urobia, ako on.

Nebolo nešťastlivejšej ženy nad Terezku. Muž jej bol ako sialený. Onedlho aj skutočne oznámil, že vystúpil z cirkve.

Od toho času Terezka neshodila so seba čierne rúcho, znak to smútku. Veď muž jej, hoc telesne žil, duševne však bol mrtvým. Zostal zverom.

Terezka mala príčinu k smútku.

Od toho času život jej plný bol trpkostí. Koľko ráz žiadala, aby ju povolal Boh k sebe! Muža sa bála. Protivil sa jej. A mala pravdu. Čo je hoden taký naničhodník, ktorý nezná ani Boha, ani viery? To je opravdové hovädo. A či oproti takému môže prechovávať opravdovú manželskú lásku? Čo by hneď aj chcela, srdce jej to ale nedovolí.

Potechu hľadala u Boha. Hoc jej bránil muž, hoc aj surovo zachodil s ňou preto, chodievala rada do kostola, vrúčne prosila Pána Boha, aby dal vnuknutie jej mužovi k dobrému. Aby potešil trúchliacu jej dušu. A Pán Boh aj vyslyšal prosbu jej. Ukázal lásku svoju aj oproti blúdiacej duši...

Lahko bolo Michalovi povedať, že nepotrebuje Pána

Boha, že on nie je viac katolíkom, ale žije bez náboženstva. Ukazoval on to, chvastal sa s tým, ale nijak mu to nesvedčilo. Sice šlo by to, keby sa mu nebolo búrilo oproti tomu svedomie. Sudca tento, ktorého Boh láskavý vložil do človeka, aby ho varoval od zlého, vypomstí sa nad tým, kto ruší pokoj, ktorý ono požaduje. Previňme sa len proti zákonu; urobme také voľačo, čo Boh zakazuje: zaraz povstane oproti nám, robí výčitky a prenasleduje nás vo dne v noci. Aj nočného odpočinku nás pozbaví.

Tak to bolo aj s Michalom. Koľko ráz siahol rukou tam, kde srdce prebýva. Chcel udusiť hlas, ktorý ustavične napomínal ho: zle robíš. Usmrtíš dušu svoju. Letíš do ohňa večného? Čo previnil Boh oproti tebe? Zapredáš Krista, ktorý vykúpil ňu, a ktorého predkovia tvoji tak vrúčne vzívali? Zaslúžila to od teba dobrá manželka, že ju tak mučíš? Ty vrah! Ty zradca...

Prišli vianoce. Radosť naplňovala príbytky veriacich kresťanov. Tešili sa narodeniu Dieťaťa, ktoré spásu prinieslo hriechnemu pokoleniu. Zabudli na trápenia a na krivdy, a boli spokojní.

Michal Čížik marne hľadal spokojnosť. Nemal sviatku. Srdce jeho nespokojne bilo. Bojoval sám so sebou. Chcel utíšiť búrlivé svedomie. Chcel uveriť sám so sebou, že aj vianoce sú len vymyselnosť, ako aj ostatné iné. No, ale marne sa namáhal, bolo mu do zúfania. Hneval sa, keď počul hlas zvona. Keby ho mohol utíšiť, aby nikdy viac nezvučal. Žiadal aby sa zvalil kostol, aby nevidel, ako sa tešia ľudia dnes v ňom.

Ale čo mohol robiť oproti Pánu Bohu? To tak muselo byť, ako je. Zvony hučaly; chrám Boží stál a ľudia húfom spiechali doňho. Každý chcel účasť brať z radosti noci svätej, keď tajomstvo splnilo sa. Syn Boha na svet prišiel, radujme sa, veselme sa.

Michala volaky tajný čierny duch prenasledoval. Kde sa len obrátil, videl ho. Nevedel sa schovať pred ním. Zachvel strachom. Zdalo sa mu, že ľudia ukazujú naňho hovoriac:

- To je on, ktorý zaprel vieru!
- Ten odsotil Boha od seba!
- Vyhybujte mu, a varujte sa ho, bo vás vžene do zatracenia.

— Horší je, ako pohan.

Aj zdalo sa mu, že ľudia bočia od neho, vlastne on sa bál ísť medzi nich. To nevydrží. Je mu do zbláznenia. Mal aj také okamihy, že obanoval, čo urobil. Rozmýšľal, či by nemal sa navrátiť k Bohu. Ale ako začať? Prečo sa len dal svábyť? Predtým tak šťastlivý bol aj so ženou, a teraz? Čo stojí taký život, hoc by celý svet bol jeho? Prekliatí socialisti!

Cíti, že musí vziať koniec tomu! Mal by ísť do kostola, a vrhnúť sa pred oltár. Mal by ísť k svätej spovedi, ako to predtým robieval. Ráz už držal kľučku dvier kostola, že pojde dnu a pomerí sa s Bohom, ale zdalo sa mu, že dvere odsotili ho od seba, a že ktosi hrozil sa mu:

— Neopováž stúpiť na sväté miesto toto, lebo si hriechnik veľký. ...

Celý život jeho pustý a tmavý bol, ako čo by kliatba bola na ňom.

— Prečo my je tak ctivo? Prečo som taký nespokojný? Prečo té výčitky svedomia? — pýtal sa neraz sám seba. Nekradol som, ani nevraždil. Nikoho som neobrazil. Neuškodil som nikoho. Len to som urobil, čo aj zákon krajinský dovoľuje. To som odhodil od seba, čo moje vlastné bolo. To maličkosť.

Svedomie ale zaraz povstalo oproti nemu.

— Tebe nič není Boh? Jeho si odhodil od seba! Akú radosť spravil si diablove! Ustavične je pri boku tvojom, abys' mu neušiel. ...

Jeden večer Terezka ako bez duše pribehla domov. Blädá bola ako stena. Michal sdesil sa, keď ju zazrel.

— Čo ti je? pýtal sa.

— Aj ty tak pochodíš! Áno ... na smrtelnej postely.

— Nerozumiem čo táraš.

— Choď do Krutáňov, ktorý tiež odtrhol sa od viery ako aj ty, a vidieť budeš čo sa tam stalo. Viem, že aj ty sa obrátiš.

Čížik sňal gubu a ponáhlal sa do Krutáňov. Jako prišiel ku bráne, práve v tom vykročil odiaľ pán farár.

Krutáň ležal na smrtelnej postely. Svieca jeho dohárala.

Čížik tam stál pri umierajúcom. Meravo hľadel naňho. Jak pokojná bola tvár nemocného. Len v očiach blištali sa slzy, svedkovia to hlbokoj ľútosti.

Výjav tento ukrutne dojal srdce Čížika, ktorý bol kmotrom trpiaceho Krutáňa. Stál jak socha, nevedel slova prehovoríť. Hľadel, hľadel na blädú tvár umierajúceho, ktorý pri bráne večnosti obrátil sa k Bohu. Uznal, že je Boh; že viera potrebná je. Vyspovedal sa. Odobral sa od sveta, ako dobrý katolik. Ešte ráz otvoril oči. Sbadal Čížika u seba, lapil ruku jeho a šopkal trhaným hlasom:

— Kmotre obrať sa k Bohu. Vyznávaj vieru, ako volakedy. Je Boh. Vidím ho. Povedz aj druhým. Oklamali nás. Neverte socialistom. Obráťte sa. Není neskoro.

Utíchol. Zavrel oči. Dokonával. Prítomní kľakli pri posteli a modlili sa. Čížik s nimi.

Umrľák zavznel a Krutáň vydal ducha.

***

V nedeľu všetci «odpadlici» stáli pred pánom farárom. Vyznali vinu a ľutovali.

— Svábili nás. Pomútili nám rozum. Znovu stúpime do cirkve, a nikdy viac neotrhneme sa od nej.

Slúb svoj aj pred oltárom potvrdili.

Oh, smrť mnoho bohapráznych ľudí priviedla k Bohu. Naľakali sa poslednieho súdu. *Záhorský.*

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Čísla na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» *Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.*

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

***

Kráľ v Budapešti. Hovorí sa, že jeho veličenstvo v prvých dňoch februára na dva týždne príde do Budapešti, kde počas jeho pobytu budú dve dvorné slávnosti a viac veľkých obedov.

Chorá cárovná. Cárovná Alexandra, jako z Petrohradu oznamujú, tieto dni znova ochorela na jednej prechádzke, následkom čoho na radu lekárov nezúčastní sa na tohoročných dvorných slávnostiach.

Panovníci v Abbazii. Z Abbazie oznamujú, že na jar príde ta švédsky a norvécky kráľ Oskár, ktorý si už tam prenajal aj villu «Jeanette». V ten istý čas má prísť do Abbazie ešte aj náš kráľ, arcikňažna Jozefa a saský kráľ Juraj.

Kráľ Peter na návšteve u jedného sprisahanca. Z Belehradu oznamujú, že kráľ Peter tieto dni navštívil generála Atanackoviča, ktorý so svojou rodinou práve svätiteľ sviatok svojho patróna sv. Sávu. Návšteva vzbudila v srbskom hlavnom meste veľkú sensáciu, lebo Atanackovič patrila medzi sprisahancov a on je hlavným zastancom aj tej myšlienky, aby Srbi na jar aktívnu účasť brali v macedonskom povstaní. Peniaze k tomuto cieľu tiež on opatruje.

Pomník pápeža Leva XIII. V záležitosti pomníka, ktorý majú stavať nebohému pápežovi Levovi XIII., porobené boly už aj posledné poriadky. Lev XIII. ešte za živa povedal, žeby svoj pomník rád mal v lateránskom chráme sv. Jána nad tou bránou, ktorá z baziliky vedie do zákrstia. Pápež Lev XIII. ohľadom zhotovenia sochy ešte roku 1895. prijal plán sochára Luchettiho, ktorého so zhotovením sochy bol poveril. Plán pápeža predstavuje v sediacom položení na hlave s tiarou, ruky má rozprestreté a trochu sedí napred naklonený na znamenie toho, že rozbrojené národy vyzýva ku svornosti. Od brány na pravo a na ľavo dľa sochárovhó plánu má stáť socha sv. Tomáša a sv. Franca. Kardináli uzavreli, že sochu dajú postaviť zo svojho.

Pozvanie. Slovenský Spolok v Pešťbudíne usporiada dňa 13. februára (v sobotu) roku 1904. v mestnostiach hotelu «Arcikňažna Jozef» (VIII. okres, Baross-tér č. 2.)

tanečnú zábavu, na ktorú úctive povoláva riaditeľstvo. — Vstupné: za osobu v predodpredaji 1 K 60 h, pri pokladnici 2 K; za rodinu (3 osoby) v predodpredaji 4 K, pri pokladnici 5 K. Vstupenky dostať v miestnostiach spolku u p. J. Švehlu (Aggteleki-u, 17.), u p. Pavla Brxu (Szövetség-u, 30/a.), a u p. L. Lumnitzera (VI., Nagymező-u, 3.) — Začiatok večer o 8. hod.

Úradu pozbavený notár. Zo Sátoralja-Ujhelyu oznamujú, že disciplinárny výbor Eugena Mezeiho, notára v obci Nagygéres pre mnohé nepravidelnosti, ktorých sa dopustil vo svojom úradovaní, posúdil na ztratenie jeho úradu.

Edisonov najnovší vynález. Veľmi mnoho vynálezov ďakovať môžeme chýrnemu americkému elektrotechnikovi Tomášovi Edisonovi, ktorý — jako z Londýna oznamujú — vynášiel zas veľmi dôležitý elektrický prístroj. Prístroj taký, ktorý umožní, aby sa tí, ktorí sa po telefone showarajú, aj videli. Na prvý okamih je to skoro k nevereniu, ale meno Edisonovo je dostatočná záruka na to, že sa tu jedná o jednom veľmi vážnom a dôležitom vynáleze.

Krutá zima vo Španielsku. V Španielsku tohoto roku panuje taká krutá zima, na akú sa tam ešte nepamätajú. V provincii Sorijskej, Burgosskej, Terruelskej a Leonskej teplomer ukazoval 16 stupňov pod nullou. Mesto Segovia ohromné chujavice celkom zasypaly a na čas celkom ho oddelily od sveta. Vlaky nebudú môsť ísť, pokiaľ sňah s kolajnic neodpracú, čo potrvá zaiste aspoň štyri dni. More sa náramne búri, takže už mnoho rybárov zahynulo.

Mlieko, s ktorého je smotánka sobratá, neslobodno predávať! Minister orby v jednom trefostupňovom výroku vyriekol, že mlieko, s ktorého smotánku sobrali, berie sa ako falšovaný potravný článok, tedy takéto predávať je zakázané.

Vďaka mesta Žiliny. Žilina na svojom tieto dni odbyvanom shromaždení mestského zastupiteľstva na návrh Priemyselného spolku hlavného župana Gejzu Osztro-luczského a Petra Rátha, direktora košicko oderbergskej železnice, zvolila za svojich čestných mešťanov.

Metelica v Bosne. Zo Sarajeva oznamujú, že v celej krajine panujú veľké sňahové metelice, ktoré zavialy cesty a dráhy sňahom. V západnej časti Bosny museli zastaviť poštovú premávku. Poľný zbormajster Albori, ktorý chcel prehliadku držať nad garnisonami západného sandžaku, musel sa vzdať svojej cesty, lebo horské priesmyky sú úplne neschodné.

Katastrofa v jednej americkej fabrike. Z Johnstowna (Pensylvania) oznamujú, že v strojnici prináležajúcej Cambria Steel Company rozhodilo jedon parný cylinder, následkom čoho 12 robotnikov prišlo o život a 25 ľudí bolo raneno; mnohí utrpeli smrteľné rany. — Vo fabrike spoločnosti Cambria Steel pracuje mnoho Slovákov a neni vytvorené, že pri veľkom nestasti zahynuli a ranení boli aj naši rodáci.

Proti cudzozemským váham. V Uhorsku dosiaľ sa mohly užívať aj v cudzozemsku uhodnovernené váhy.

Teraz však minister kupectva vydal nariadenie, v ktorom nakladá, že užívať sa môžu len také váhy, ktoré sú tu, v Uhorsku uhodnoverené.

Neľudský dôstojník. Z Draždian oznamujú, že vojenský súd istého Müllera, poručíka pri saskej pechote posúdil na 4 mesiace do žalára a na prepustenie zo služby, lebo hrozne neľudsky zachádzal so svojim sluhom-vojacom.

Zlodejská banda. Budapeštianska polícia zatkla jednu dávno hľadanú zlodejskú bandu, ktorá pomocou zlodejských kľúčov od jasene okrádala byty. Členovia sú všetci policii už dobre známi vtáci, ktorí už párkrát sedeli v chládku. Menujú sa: Filip Hertzka, Eugen Steiner, Móric Donáth, Ármin Singer. Ich ukryvačom bol Franc Lustig, u ktorého našli celú hromadu pokradených vecí. Čo behom dvoch mesiacov v hlavnom meste zhynulo, to polícia skoro všetko našla u Lustiga. Dobrých vtákov 16 detektívov stihalo dva dni aj dve noci, kým ich konečne dolapili.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a sice veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Zabili železničného strážnika. Medzi Rožňavou a Valaským Meziríčím neďaleko obce Hrachova na Morave posiaľ neznámi zbojníci zavraždili jedného železničného strážnika a mrtvolu potom hodili do blízkeho horského potoku.

Nebezpečné mlieko. Z Berlína oznamujú, že profesor lekárskej vedy Behring držal prednášku o suchotínach a povedal, že suchú nemoc nerozširujú suchotinári, to jest ľudia, ktorí sú chorí na túto nebezpečnú nemoc. Chorobu dľa Behringa zapríčiňuje jedine mlieko na suchoty trpiacich kráv, ktoré dávajú piť malým deťom. Náklonnosť k suchotinám nepozostáva v inom, ako v tom, že človek už v malom veku býva nakazený touto nebezpečnou chorobou cestou mlieka od nezdravej kravy pochádzajúceho.

Pokus samovaždy jednej stareny. Z Nitry oznamujú, že mládež korčuľujúca sa v biskupskej zahrade minulý týždeň bola očitým svedkom úžasného výstupu.

Jedna asi 70-ročná chudobná starena na jednom mieste, kde bol prerúbaný ľad, samovražedným úmyslom skočila do rieky Nitry. Na šťastie však na ramenách sa zadržala. Pud k životu ožil v nej, začala volať o pomoc a na blízku korčuľujúci sa mužskí ju vytiahli.

Zlodeji. Tieto dni neznámi zlodeji vlámali sa do domu administratívneho sudcu Imricha Havasa (Reviczytér 4.) na poväť a odniesli veľmi mnoho bielizne. Na bielizni sú monogramy S. Z., H. H. a G. R.

V divom sväzku. Anton Surnik, 22-ročný kamenár v Csangó ulici pod č. 10. žil v divom manželstve s robotníčkou Mariou Olvecky. V noci povadili sa a Surnik vytiahol nôž, ktorým devu ranil na prsách a chrbte. Surnik sám sa hlásil na policii. Devu odviezli do Rochusovej nemocnice.

Sultánov dar. Z Berlína oznamujú, že cisárovi Vilhelmovi došlo sem z Carihradu 422 veľkých bední. Je to dar od sultána Abdul Hamida, a to dar zvláštny, neobyčajný. V bednách je totiž celá okrasa prúčelia s kaštiela v Satte bedlive rozobraná na kusy a zaobalená. Cisárovi keď cestoval po Turecku veľmi sa zapáčil ornament fasády a sultán dal okrasu rozobrať a potom poslal ju celú nemeckému cisárovi do daru. Dar složia v museume cisára Fridricha.

Falšoval peniaze. Polícia chytila 50-ročného murára Matiaša Vucsa, ktorý na svojom byte v Petneházyho ulici pod č. 62. padelal koruny. Vucs mal aj spoločníkov, pomocou ktorých už viac než za tritisíc korún falšovaných peňazí pustil do obehu. Polícia teraz energicky patra aj po ostatných členoch tejto bandy a jej je už aj na stope.

Koňský bitúnok. Hlavné mesto už dávno zamýšľa postaviť jeden koňský bitúnok. Mernický úrad miesto pre bitúnok vyznačil teraz v gubačskom chotári. Neďaleko bitúnku chce zariadiť koňské jarmoky. Postavenie bitúnku koštovalo by 88 tisíc korún. Jarmočnište by zariadili pre 1600 koní. V bitúnku bolo by možno naraz zabíť a spracovať šesť koní. Za jeden deň by sa mohlo zabíť 120 koní. Mernický úrad navrhuje, aby sa od zabíjania platilo päť korún aspoň, ináč hlavné mesto by muselo na bitúnok doplácať. Udržiavanie bitúnku a vydržiavanie jarmokov dľa vypočítania tohože mernického úradu stálo by okolo 18.000 korún.

Nariadenie v záležitosti handárov. Minister vnútorných záležitostí nedávno vydal nariadenie, v ktorom reguluje sbieranie handár, kostí a surových kožíek. V nariadení naložil, že ľudia sbierajúci spomenuté veci majú

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu nás ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predoslých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do polý ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav nás požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedý, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ustav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkeho ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

si od policajnej vrchnosti pýtať vysvedčenie o poriadnom sebachovaní a toto majú nosiť vždy pri sebe. Lahôdky a iné jedlá predávať a takéto vo svojich miestnosťach držať nesmú. Kto sa proti tomuto nariadeniu previni, musí zaplatiť 200 korún peňažnej pokuty, alebo ho na päť dní posadia do chládku.

Farárske jubileum. Spišsko-maťašovský farár a dekan Jakub Hillay dňa 17. januára slávil 30ročný jubileum svojho farárovania v Maťašovciach. Farníci veľmi sviatočne slávil tento radostný deň. Na tej slávnosti ale aj veľmi mnohí nefarníci vzali účasť, aby toho v celej Magure váženého kňaza osobne pozdraviť mohli. Tam boli nielen všetci okresní kňazi ale aj všetci prední úradníci staroveskí, aj sám ablegát.

Povďační ľudia nachodia sa ešte i v dnešnej dobe. Tak jesto mnoho osôb, ktoré od choroby svojej skrze Müllerov duplovanom-magnetický križ a či hviezdu oslobodené sú, ktoré výraz dávajú radosti a povďačnosti svojej, a vynálezcovi čo len v pár riadkoch svoje uznanie vyslovujú. Tak dnes máme nasledujúce riadky po ruke: «Ctený Pán Müller! Ja dlhý čas trpel som na lupanie ľavej nohy, na bezsnivosť a klopania srdca. Nehoda ma oboznala s vašim elektromagnetickým križom. R. B. Nr. 86967; kúpil som si jeden za 3 zl., 12. júli roku 1899; odkedy ho nosím a upotrebúvam, je po mojej chorobe. Preto pokladám si za povinnosť, Vám moju najúprimnejšiu vďaka vysloviť s tou prosbou, by ste mne ešte jeden taký križ, pre môjho priateľa V. H. — tú istú chorobu majúceho — sem poslal. S úctou Martin Neu, hostinský v kantíne, Budapešť Retek-ulica, kasáreň». Preto odporúčame všetkým trpiacim na lámku, lupanie, záduch, bezsnivosť hučanie uší, padúcu nemoc, by sebe jeden aparat, ktorý len 3 zl. stojí, od pána Müllera Budapešť, V., Kalmán-uteza, Nr. 18/c. objednali.

Vo Spiši sú jarmaky už otvorené. Statok je veľmi drahý, na takú drahotu sa aj starí ľudia neznajú rozpamätat.

Smelý podnik. Mladý budapeštiansky mestský podučiteľ Benedik Balogh de Barátos veľmi rád zapodieval sa s východnými rečiami, pričom prišiel na tú myšlienku, že pôjde do Japonska a bude tam pátrať po tom, čo je v tom pravda. o čom niektorí učenci hovoria, že Japonci a Maďari sú bratské národy a pochádzajú z jedného kmena. Od mestskej vrchnosti vyprostredkoval si teda na jeden rok urlaub a s 350 zlatými vo vaku v máji roku 1903. vybral sa do Japonska študovať japonský jazyk, starinu a obyčaje. Mladý podučiteľ, ktorý ostatne odtedy postúpil za riadneho učiteľa, aj šťastne došiel do Japonska a jako odtiaľ píše, na dlhej ceste sa mu dosť dobre vodilo, len jedna malá nehoda ho stihla: na Sibíri ukradli mu hodnú časť toho obnosu, čo sebou niesol. Preto ale s tými niekoľkými grošmi, čo mu zostaly, prišiel do hlavného mesta Japonska, do Tokia, a teraz sa už pilne učí japonsky. Vzhľadom na to, že Balogh nemá potrebných prostriedkov ku takému ťažkému a nákladnému žitdiumu, na jaké sa on smelo podobral, v hlavnomestských vedeckých a spoločenských kruhoch zaviedli pre neho

sbierku, aby s touto podporou mohol vyžiť v Japonsku a pátrať po pokrevnosti Maďarov a Japoncov. Že jaký vytrvalý a skromný človek je Barátos Balogh Benedek, to ukazuje aj to, že v minulých rokoch na bicykli s 51 zlatými vo vaku precestoval Norvésko, Nemecko, Francúzsko a Taliansko a keď sa nazpät vrátil, mal ešte 7 krajciarov.

Diamantová svatba. Takej slávnosti sa každý manželský pár nedožije, akej sa dožil gazda Franc Fehér so svojou ženou v Szegszárde, Dňa 19. t. m. slávil totiž 60ročnú pamiatku svojho sňatku. V sprievode čestných pokrevných. Najprv šli do kostola, kde opät a farár Móric Wosinszky starcov v sprievode peknej kázne požehnal. Muž a žena sú v rovnakom veku, obidvaja majú 81 rokov, no obidvaja sú ešte v tak dobrom zdraví, že na svojej diamantovej svatbe si ešte aj zatancovali.

Samovrah, ktorý prišiel k rozumu. Desider Ujsághy, 45ročný súkromný úradník v Budapešti chcel spáchať doma samovraždu a pustil si do prs tri guľky. Výstrely ho neusmrtily, len ztratil na čas povedomie. Keď Desider Ujsághy potom prišiel k sebe a videl, že nezomrel, lež spravil si len boľastnú ranu, schytil odhodný revolver a — bežal ku dobrovoľným ochrancom. Tam sa žaloval, že trikrát strelil na seba z revolvera a že má ukrutné boľasti, aby mu chytro pomohli, lebo zomre. Dobrovoľní ochrancí samovrahovi ranu obviazali a odviezli ho do Rochusovej nemocnice,

Veľkonočná púť do Ríma.

Usporiadaná je pod hlavnou ochranou Jeho emencie knieža-primasa. — **Odchod:** dňa 29. marca roku 1904. — Usporiada: budínska «Maria congregatio». — **Smer cesty:** Budapest Fiume-Ancona-Rím, a tou istou cestou aj nazpät.

Cena pre účastníkov:

na železnici	I. trieda,	na lodi v skvostnej miest.	300 kor.
«	II. «	« I. trieda	210 «
«	III. «	« I. «	110 «

V tejto cene sa zahrňuje: 1. cesta; 2. celé zaopatrenie počas cestovania ta idúc; 3. päť a poldňové zaopatrenie v Ríme; 4. koč od železničuej stanice až po hotel a nazpät; 5. koč ku kostolu sv. Pavla; 6. vedenie.

Prihlasy prijima do dňa 15. marca r. 1904 Adolf Thym, praeses congregatie v Budapešti, **Budapest, II., Toldy Ferencz-uteza 30.** (Katolícky spolkový dom), u ktorého aj programy sú k dostaniu.

V mene riaditeľstva: dr. *Inrich Sebök*, professor náboženstva v hlavnej reálke štátnej školy a *Adolf Thym*, hlavný tajomník budínskeho katolíckeho kruhu čo praesesovia congregatie.

Riaditeľstvo zúčastnivším sa do laskavej pozornosti odporúča knihu velebného pána farára Franca Grószu pod názvom: «A katolikus zarándok Rómában» (Katolícki pútníci v Ríme. Môže sa dostať o pôvodcu v Gánth, Fehér megye, u, p. Csákvár.

DOPISY.

V Piešťanoch.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velavážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Chytám pero do ruky, aby som ct. čitateľom zdelil tú radosť, ktorú pripravili nám veriacim náš p. rektor aj vel. p. farár na Vianočné sviatky. Asi predstavia dve Vianočné hry: v jednej «Útek sv. Rodiny do Egypta» a v druhej «Obrátenie jedného pohana pri Betleheme». Herci boli len školské dietky. Vec táto povšimnutia hodná bola, tak, že miestnosť školská až nedostatočná bola obecenstvu. S tejto pozornosti každého človeka až jakási neobyčajná radosť srdca prejala; ale Bohu žiaľ našiel sa jeden taký človek, ktorý na tú vec veľmi zaprel, totižto napísal jeden list a poslal ho nášmu pánu farárovi, ktorý nám ho aj prečítali.

S týmto ten človek len to snáď chcel dokázať, že jak veľmi chýbi mu vzdelanosť. Nám to však málo strachu všetkým narobilo.

Pán Boh zaplať!

Rybár.

***

Nesluša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráďte prosím tieto moje riadky v Krešťane uverejniť.

Čakal som čakal, až dosaváď som čakal, že snáď ktosi bude písať o našich «missiách». Ale nikto nepísal, ani náš vlb. pán kaplan tuším nestýhnu, bo snáď nechcejú o nich písať; — píšem teda ja jednoduchý, neučený drotár, zato Vás aj prosím, ráďte moje chyby v písme napraviť.

O missiách, ktoré sme mali ešte vlni okolo sv. Jakuba, teraz písať by bolo už neskoro. A to boli veru krásne a slávne dni. Ale poviem niečo o tom, že jako účinkovaly tie missie na náš ľud.

Nie darmo sa posmievali z nás, že sme «neslušná» obec; vskutku to špatne vyzeralo u nás. Bolo korhelov, protivníkov hodne. Vadili sa s rýchtárom, notárom, ba kriky robili ešte aj na fare. A teraz už po missiách, keď sme to huusné pálené zanechali, keď sme odriekali na vždy, lebo na rok, lebo aspoň istú mieru si ktorí vyvolili, — teraz jak keď by každý múdrejší bol ostal: rozumom a pri pokoji konáme svoje práce. A ide nám to lepšie. Teraz sa nikto nevadí ani s rýchtárom, ani s notárom, ani na fare a nevykriká po ceste žiaden; ticho si hľadá svoje právo každý, a keď si rozum neprepije, veru si ho aj najde. — Tak hľa! — Ale sa aj menej páleného mine, jako predtým.

Pokoj, svornosť a čistota panuje v rodine. Ale s najväčšou radosťou sdeľujem, že u nás už prestali tie nočné túlania. Sľubovali, ba aj prisahali všetci mládenci a panny čistotu; a ten sľúb aj zachovali. Už mládenci nechodia v noci s harmonikami; už je u nás tak, jako aj v Nemecku, lebo v Rakúsku, pekne ticho. Dievky majú pokoj. A mládenci, — hej! tí už ináč rozmýšľajú. Starajú sa o svoj chlieb; chodia do sveta, zarábujú a ukládajú svoje groše. Bože! keď by aj nás boli takto do poriadku priviedli, boli by sme včul v lepšej koži.

Slovom Nesluša je včul už «slušná» obec, nič sa tam nečiní, čo sa nesluší.

Zato nech Pán Boh požehná nášho vlb. p. farára Ignáca Gašpara, ktorý nám tých dobrých missionárov priviedol, a toho roku okolo sv. Jakuba tiež nám ich privede na renováciu.

Ale povďační sme nášmu vlp. farárovi aj zato, že bedlive ozdobuje, okrášľuje náš chrám boží. Ešte pred missiami sbieral na reparáciu, a sobralo sa asi 800 K. Z toho sa bielil kostol z nútra; malovaly sa lavice; okolo hlavného oltára sa dala nová keramitová dlážka; pred oltár mrežky a iné menšie veci. Tieto peniaze sa po groši posbieraly, každý dal, koľko mohol. Ale má náš kostol aj veľkých dobrodincov, jako: Ján Balošák, krémár kúpil krásny luster, stál 350 korún; Ignác Buček, krémár z Rudinskej kúpil dva krásne zlaté svietniky za 44 korún; a jedon, kto svoje meno v tajnosti drží, tiež dva zlaté svietniky za 50 korún. A teraz sbierame na dlážku celého kostola. Dosaváď máme len 270 korún; ale si ufame, že zo sveta, snáď z Ameriky nám väčšiu summu pošlú naši bratia, a takto ešte pred renováciou budeme mať tú novú dlážku. Dal by Boh!

Ale príčina tomu, že som ja pero do ruky chytil, nie je to, čo som dosaváď písal, ale iné. Jedon z tých pánov missionárov nám zfotoval našu faru a kostol, a z toho nám dali spraviť pohľadnice. To je tiež pamiatka od nich. Ale teraz poslali nám ešte krásnejšiu pamiatku: a to je ich missionárska modlitebná knižka. — Tú chcem ja každému odporúčať. — Preložená je tá kniha z českého, krásnou slovenčinou ju preložil jeden kňaz nitranského biskupstva. Tlačená je u Stephaneuma v Budapešti; cena jej je v plátne s červeným rezom 1 koruna 50 halierov; v koži viazaná so zlatorezom 2 koruny 50 halierov.

Jednu dať doniesť sa nevyplatí, ale jako mi nás Pánko hovorili, najmúdrejšie je, keď sa o to bárs kde vlb. pán farár lebo pán kaplán obstarajú a dajú doniesť 50 lebo 100 knižiek. Písať majú rektorovi missionárov (František Tomašek, rektor redemptoristov na Července u Litovli Morava.) jako mi vlb. pán farár adresu dali, a dostanú ich bez poštovných trov.

Tak dobrú a lacnú knižku v slovenskej reči sme ešte nemali. Obsahuje na 500 stranách modlitby ranné, večerné, omšové; prípravu ku sv. spovedi, ku sv. prijímaniu; pobožnosť najsv. Sviatosti Oltárnej k božskému Srdcu Ježišovému, pobožnosť krížovej cesty a k Duchu Svätému; modlitby k bl. Panne Márii, k sv. Jozefovi, k sv. Rodine, k sv. patrónom uhorským a iaým svätým;

potom podáva krátke rozjímanie na každý deň v týždni; potom pojednáva o povinnostiach jednotlivých stavov, a obšírnešie sviatosti pokánia; potom dáva duchovné čítanie v 15 článkoch; poučenie o svätej viere a cirkvi katolíckej; poučenie nemocným a umierajúcim; a konečne malý, stručný katechismus, ešte modlitby a litánie rozličné. Pripojený je k nej aj spevník, ktorý obsahuje 42 najnovších a najkrásnejších piesní pri každej je naznačený aj prameň, kde páni organistovia najdú ku ním nápev.

No túto modlitebnú knižočku odporúčam každému. Tým, ktorí už konali missie, ale tým ešte viac, ktorí živeho missionára ešte ani nevideli. Kto sa nemôže ku missiám a ku missionárovi dostať, nech si kúpi tohto malého, krátkého missionára, túto knižočku missionársku a «zachová dušu svoju.»

Pán Boh s nami!

Štefan Čierný.

***

Z Prievidze.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráče byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kreštane» uverejniť.

Naše mestečko Prievidza je v dobrom chýre. Nielen preto, že si vždy ľudáka ablegáta vyvolíme, ale zvláste, že aj pri ostatných voľbách všade len samých ľudákov si volíme. A aj preto nemáme mrcha chýr, lebo vieru svoju zachovávame a sme dobrí katolíci. Toto nie pre chválu píšem, ale len ako spravедlivú pravdu. Čo aj nasledujúci skutok svedčí:

Minulý týždeň, dňa 16. januára zasedalo mestské reprezentantstvo. Na dennom poriadku bola medzi iným aj prosba vel. pána Pavla Guba, aby ulica, aj to miesto, kde nový dom je katolíckeho tovaryšského spolku, nové meno dostalo. Po väčšej debatte pán Koloman Brestenský, výborník podal návrh, aby miesto toto dostalo meno po našom vždycky vrele milovanom nebožkom pánu farárovi a ablegátovi Michalovi Juriss. Návrh tento bol s veľkou radosťou jednohlasne prijatý. A miesto toto bude sa odtieraz volať: «Juriss-tér».

Vďaka vám, veľá vďaka celému mestskému reprezentantstvu. Môžete byť hrdí sami na seba. A nech sa cíti šťastlivým každý ten reprezentant, ktorý v tej sessii prítomný bol. Lebo s týmto skutkom nielen nebožského nášho dobrého milovaného pána farára Jurissa a jeho krásne a dobré pamiatky ste uctili, ale aj sami seba. Skutky chvália človeka!

Neni mi možno veľké zásluhy a krásne pamiatky nebožkého opísať. Musel bych aj dvoch «Kreštanov» zapísať. Pozná této u nás každý človek a dieťa. Len keď to spomenem, že aké krásne katolícke školy nám nadobudnú. A nasbieral mnohé tisíce na kláštor pre mníšky. Na tento cieľ nám aj on sám zanechal viac tisíc. Staral sa o mestské záležitosti. Bránil a podporoval chudobu. Bárs bol šanobný, ale nikdy nehladel na to, aby sa len jemu do mešca sypalo. Ovečky svoje rád mal a nikdy nepretahoval. Chudobných darmo opatril. Radi sme ho mali

všetci. Bol náš dobrý pastier, a preto nemal prašivé stádo. Za jeho veľké a mnohé této zásluhy sme mu túto malú, ale vrúcnu pamiatku venovali. Až teraz vieme, koho sme mali, keď ho už nemáme.

V predošlom čísle nášho «Kreštana» som čítal o našom pánu slúžnom Filbergerovi aj Abafymu, čo Jano z vidieka napísal.

Nuž Janko náš, veru si ty to dobre napísal. Dobre poznáš pánov týchto. Škoda, že si nie z Prievidze. Mal by si zase pekný kústik písať o tom pánovi Filbergerovi. Napíšem to ja, reku čo ty povieš na to.

Náš katolícky tovaryšský spolok vydržoval v nedeľu 17. januára vo svojej miestnosti divadelné predstavenie. Medzi mladíkmi hral aj meštanský syn Vážan, na tento čas husár u pána Filbergera. Keď najlepšie hrali mladíci naši, zrázu dobehol ta pán Filberger, a s klobúkom na hlave skočil ako divý medzi spoločnosť a reval na svojho husára, «ty huncút, naničhodník» a iné hnusné mena mu nadával a chcel ho domov zahnať. — A husár bol nevinný, veď sa od svojej panej vypýtal k divadlu. Husára domov zahnať sa ale Filbergerovi nepodarilo, lebo sa krik stal a musel zutekať, lebo ho už viac mladíkov chceli von vyhodiť. Veľké šťastie mal pán Filberger, že zutekal; už by mu boli začali rebrá čítať, a bol by dostal peknú pamiatku.

No nečudujme sa občania naši. Pánom a bláznom je vraj všetko dovolené. Nuž a pán Filberger je tuším tiež Pán? Ako sa to porovná s jeho stavom? U nás v Nitranskej je všetko možné.

Druhý ráz viac.

Prievidzký ľudák.

***

Z Oravy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráče nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kreštane».

Neviem či ste počuli, čo sa mi zas prihodilo? Tú kedysi moja žena zrušila ten pokoj, ktorý sme pred tromi rokami spoločnými silami v Hage uzavreli, kde náš strýk Zaosek predsedal. Priznám sa Vám dôverne, stalo sa to tak: «Ja si rád kedy-tedy glgnem. Ten zvyk už dedo mal, zanechal ho otcovi a teraz som ja jeho neodškriepiteľným majiteľom. No ale nechcem byť zdlhavým. Išiel som podvečer — jako obyčajne — od nášho Jakubka domov. Mal som vám takú dobrú vôľu, že bych bol plot preskočil. V kročím do izby a hovorím žene: «Čo-že robíš anjel môj?» A ona sa osopí hneď na mňa, id — vraj — ty puľáku! Po nose ma poznávala. Ja som sa hneď vynašiel, počtil som ju zas titulom starého čeresla. S tým bol pokoj zrušený. Moja starká kastrofom mi strieľala do hlavy. Ja som ju zas tak počtil, že som obuchom z motyky proboval, či má zdravé lopatky. Na druhý deň nadišla ma znamenitá myšlienka. Vo vyslúžených kapcoch v osúchanej baranici s palicou ruke dostavil som sa pred moju starku. «S Bohom starká — hovorím jej — idem od teba, kde ma oči povedú. Tu je môj cestovný list». Ukazoval som jej zo

starého kalendára vytrhnuté dve karty. Starká zostala jako obarená. Ja šiel som, kde ma oči viedli. Nie v tú stranu ku New-Yorku, ale ku susednej obci Zubrohľave. Tak som si umienil, že starke narobím strachu a pritom si poriadne suchnem. Všetko sa mi výborne podarilo, len to som chybil, že som si pred dňom nezaobstaral u Morica vstupné. Nemal som sa kde vmestiť. Tu taký stysk bol, jako na missiách v Lipnici. A tie nosy by ste boli videli! Jeden krajsšie prekvital jako druhý. Tu som videl, že mi starká krivdí, keď mi nadáva do puľakov, lebo môj nosček, čo sa červenej barvy týka, pred tunajšími môže sa schovať. Tu by ste videli, čo to znamená, vytrvať až do konca! Keď je začo a pričom, tunajšia gárda nepôjde domov, čo by hneď na poplach zvonili. A ja taký blázon, že keď príde starká po mňa, nuž nemám gurášu povedať: neidem. Od dneška ale budem už múdrejší, O tých mojich susedných občanoch zlé jazyky tária, že počas jednej volby ani domov nešli. Tí ktorí vystali, s rumplikom v ruke poopierali sa jako slony kolo steny, a jako náhle precitli, štrngli si zas: živ nás Pán Božko! Tu si majú veľmi dobré veci zariadené, Závídím im! (?) V nedelu vo sviatok do poludnia, žeby nebol dlhý deň, idú len i Pánu Bohu poslúžiť. Po poludni zas na toho rohatého tam u Morica sa rozpamätajú. Potom povie kňaz, že sa nedá dvom pánom slúžiť! Dá sa ono, len treba tomu rozumieť. Zvidelo sa mi, že tu i ženy vídajú pod hejnom. Keď by to moja starká taká bola, žili by sme vo svornosti jako dva holúbky, kým by nás pán krémár nevyprášil z krémy, potom aj z nášeho vlastného domu. Jedna z tých lastovičiek zvláštne si rada dubla. Konečne si vec rozmyslela, že sa lepšie bude obesit, jako tak plane žiť a to aj vykonala. Na nešťastie Vám ktosi o veci pošepnul a Vy ste to v «Kreštane» široko-ďaleko po svete rozposlal. Moc bolo takých, ktoré sa haňbili, keď to čítali, keď videli kde ich pálenka zaviedla. Ale takého, ktorý by sa bol polepšil ani s lampášom by ste nenašli. Povraz, čerstvý hrob na mieste vymeranom pre samovrahov boly pevným dôkazom špatného činu. A tí ľudia nevideli ďalej od nosa, napísali v kréme protidopis, že to nepravda! Ten vo Vašom koši skončil beh života (bol nezrozumiteľne písaný.) Škoda, boli by sme z toho dopisu uhádli, koľká múdrosť väzi v špiritusovej hlave.

V deň *Narodenia Pána* po západe slnka nad Zubrohľavou ukázala sa hviezda. Bratia z mokrej štvrti vybrali sa na cestu. Tá hviezda neoznamovala príchod Spasiteľa ale začiatok šábesu. Moric z úctivosti svojho náboženstva zriekol sa merania.

Bratia z mokrej štvrti boli by snáď od smädu zahynúli, keď by sa nebola našla jedna šlachetná duša. (?) Ten hrdina odstránil nebezpečenstvo. Bez pochyby pomyslel si: Ja mám tri sviatky razom. Moric chudak má len jeden. Spravedlivosť a láska požaduje, by som ho v ten šábes zastúpil. Nech si zachová, čo mu zákon káže: «Spomni, abys' deň sviatočný svätíl.» Potom, to Božie Narodenie ani nenie taký hodný sviatok, jako šábes, veď ja si tu s tichým svedomím merám a Moric nechce ani za svet levika do ruky chytiť.

Zabavil bych sa tu ešte dlhšie, ale vážne príčiny kázu mi ísť domov. Starká plače. Mohla by sa mi zaliat v slzách, a kto by ma potom dovedol domov, keď poblúdím vo dne medzi plotami. Po druhé, rád mám suchý chrbát a tu by mi ho mohli dobre namastit. A najvážnejšia príčina je to, že bárs som aj korheľ hanbím sa tu v tej spoločnosti sedieť.

Dobrá noc, Zubrohľavci! Pekné sni!

Kopiecky.

***

Z Dluhej (Orava).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Obec Dluhá by si rada vykonala jednu kresťanskú krému. Konajú ju už jeden celý rok a nemôžu dojsť cieľa. Už aj prišlo od ministeriumu dovolenie, ale v stolici nám nechcú povoliť.

Keď by dáky krivonos z Galície prišiel s pinkličkom pod pazuchou, to by on za veľmi krátky čas sebe vykonala. Ale keď kresťan dačo chce, tomu všetko odhodla. Lebo tu jest dosť židovských priateľov, ktorí nosia meno a so židom držia.

A čo sme opravdoví kresťania, to nás všetkých znepokojuje.

4. januára bežiaceho roku sme tu mali jarmak. Sveta bolo, chvála Bohu, veľmi mnoho. Ale že je tu len jedna kréma i to židovská, v tej kréme bol veľký stisk, lebo v ten čas bola tu dosť tuhá zima. Každý by sa bol rád dakde zohriať; a čo je to najhoršie, nebolo tolkej miestnosti, na čo sa veľmi ponosoval svet. Pravda, náš Icik sa tomu veľmi tešil, že má tolko kunšaftov, preto si aj židovských pomocníkov došikoval Pán Boh vie odkiaľ, čo mu pomáhali merat. Večer o siestej hodine prišli naši štyria občania, dobrí kamaráti, rybári, do našej krémy.

Asice: Jozef Hudec, Jozef Punják, Ján Šimo aj Jozef Urban. I pýtali si pol litra tej besnice, i jako si upíjali pri stole, jeden z nich povedal: to je nie spravdivá pálenka, a nielen že je pálenka nespravdivá, ale ani flaša nenie spravdivá.

Tak sa títo ushovorili, že tú pálenku treba dáko napraviť, že ju treba odniesť na financdirekeiu. I začali ju pakovať, že ju idú zapečatiť. I obecní rychtár už bol hotový zapečatiť ju. V tom akosi sa židák dozvedel, vybehnuť zo šenku a flašu i s pálenkou zabil.

Potom pre toto zažalovali ho u rychtára, a židák im chcel len pálenku zaplatiť. Oni ale na tom nepristali, zadali vec na väčší súd. Do týchto čias ešte nevieme, čo z toho bude.

S úctou

Jozef Kálanka.

Každé očakávanie presahuje tisícraz vyprobovaný znamenitý z esencie rastlín zhotovený *Eugena Fellerov Elsa-Fluid*, ktorý s obdivuhodným účinkom pomáha a lieči najviac chorôb jako: horúčku, rheumu, lámku, bolenie hlavy, prs a zubov, koliku, krče, žalúdočné nemoce, očný neduh, nechuf k jedlu, zmeravené

ruky a nohy, trhanie, kašeľ atď. Z tohoto na výstavách Paríži, Berlína, Londýne, Ríme a v Nizze zlatou medailou vyznačeného prostriedku 12 flášiek alebo 6 dvojitých flášiek stojí 5 korún aj s poštou. Jediný dorábateľ *Eugen V. Feller*, lekárnik, *Stubica*, Templom-uteza č. 18. (záhrebská stolica.) Ani v jednej rodine nemal by chýbať tento výtečný prostriedok, ktorý každý čo ho len raz upotrebil, pre jeho mnohostranný účinok stále užíva. I všetky iné lieky proti každej nemoci tiež dostať v lekárni Eugena V. Felleru.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Výborník v Pob. 1. Ponevác článok Váš je nie na čas, uverejniť ho nám nemožno; 2. Zákon nebolo možno dostať nám. (Snáď v Spolku Sv. Vojtecha ho budú istotne mať v zásobe); 3. Záležitosť ešte vybavená není; 4. Dľa úradného časopisu zprávy tvrdíme, že není to tak, ako píšete; 5. Obráz poslali sme. Došiel? Na zdar!

J. Papánek v Z. L. Keď neposielajú Vám riadne noviny, reklamujte. Alebo či není tam dáky židáčko poštar, ktorý Vám to z vl... povinnosti nedoručuje? Keď áno, vtedy pýtajte si «panaszkönyv» (ponosnú knihu) a oznámte ho viššej vrchnosti.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Znížené ceny. Knižka: «*K čomu vedie opilstvo*» smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu stojí odteraz miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 koruny 50 hal. 50 kusov 4 koruny. Za tie isté znížené ceny dostať aj knižočku «*Chlieb Svätého Antona*», alebo: «dva obrázky z pobožného života» od Zaoska. Pre tieto knižky máte písať takto: «Posol Svätého Antona». Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatitelia na «Posla Sv. Antona» obdržia jednu z týchto knižočíek *zdarma*.

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z pobožného života, zfotografoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «Posol Svätého Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «Posla Sv. Antona» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženských. Nezapudnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adresu: «Posol Sv. Antona», Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal

náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiaduco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ludovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.)

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. *Pšenica*: tiská K. 7.35—7.85, peštianska K. 7.15—7.75, belehradská K. 7.35—7.80, banátska (76 kilogramová) K. 7.30—7.70. — *Raž*: K. 6.00—6.20. — *Jačmeň* na kým K. 5.40—5.70. — *Ovos*: prvotriedny 5.50—5.65, druhotriedny 5.40—5.50. — *Kukurica*: K. 6.10—6.25. — *Repica*: K. 10.00—10.50. — *Prosó*: K. —

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	13.40	12.90	12.50	12.00	11.70	11.40	10.80
			č. 7	7½	8		
			K. 9.60	8.00	6.20		

Strova: Veľký biely *bôb*: K. 9.75—10.50, tmavý K. 7.20—7.85, drobný K. 11.00—11.50, tarkavý K. —. — *Hrach*: K. 11.—12.00. — *Šošovica* veľká čistá K. 10.00—12.00. — *Konopné semä*: K. 9.00—9.50. — *Lanové semä*: prima K. 12.90—13.00. — *Rasca*: K. 29.00—30.00. — *Mak*: sivý K. 25.00—26.00, modrý K. 26.00—27.00. — *Ladník*: K. 7.00 do 7.50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 87.00—88.00, kockový K. 89.00—90.00, kandis tiely K. 87.00, žltý K. 86.90 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 147.00 do 148.00. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 35.50—36.00.

Sviňská masť: budapeštianska K. 70.00 do 70.50.

Otruby: K. 4.10, hrubé K. 4.20.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 41.50 prima ruskó (***) K. 32.50 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 15.75—17.00, slavonský (1903) K. 16.00—16.50 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 14.50 do 15.00, srbské (80—85 kus.) K. 15.50—16.00.

Ďatelinové semä: lucerna K. 55.00 do 60.00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 3.60—3.80, žlté K. 4.00—5.00 za 100 kilo.

TÓRV VEDVE

Do úctivej pozornosti odporúčam balsam Svätého Antona Paduanského. Nežičisne mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že ctiteľa svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli. Proti neduhom žalúdka, nec utí k jedeniu, chudobe krvi, hlavybôľu, lámkám a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučne u

Jozefa Hübnera, lekára «Červeného kríža», Baja, Erzsébet kiralyne-út 22. szám.

Najlepšie

Koše

„dodáva známa firma“

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseľuje, za čo dobre stojíme: pri lamke, lúpaní, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov, žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krvi, krčoch, proti

Nietajni prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti záratu, zlomi siuchu, nemocíach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boli už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa držať za aparát Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

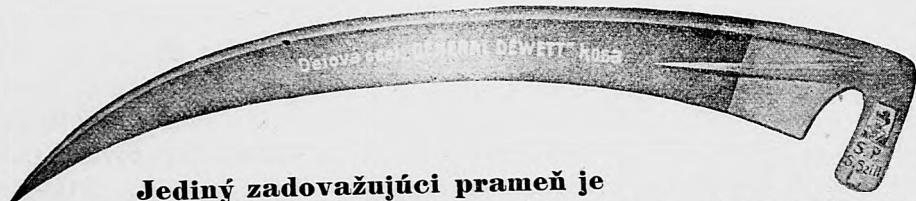
Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

jediný zosielať kosí generála Devetta,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma mu zašle,

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách, dobrej ajakosti 1 kus po 65—70 kr. de'ské sukienky 20 kr. dobieckou zasiela: **ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. Jimramov Morava. Tovar, jestli sa nehodí, prijmem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť vylúčená.

500 zlatých

vyplátim tomu, komu by po upotrebovaní Bartillovej ústnej vody, jedna flaška 35 kr. prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr, osobyte). E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napobňovateľov, ten bude štedre odmenený. Na miesta, kde by táto voda nebolak dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 franko.

Dôležité na žalúdkovú nemoc trpiacim!

Nechuť k jedlu, bol'asti žalúdkové, dvihanie, netrovenie, boleniehlavy atď zaraz prestane od svetoznámych opravdivých **BRÁDYHO MARIACELLSKÝCH ŽALUDKOVÝCH KVAPIEK.**

Jedna malá flaška s návodom užívania 80 hal., veľká flaška 1 kor. 40 hal.

Dostať v lekárňach.

Hlavný sklad: D. BRÁDY, lekaren ku «Uhorskému Kráľovi» vo Viedni, odkiaľ na požiadanie každému zašlu zaujímavú

„Speciálnu brošúrku“

Pri vopred zaslaní 4 K 50 hal. zašle spolu s vyplatením pošty 3 veľké flašky

Zastupiteľstvo pre Uhorsko:

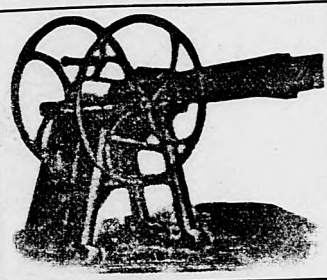
Lekárneň Jozefa Töröka

Budapešť, VI., Király u 12.

Chraňte sa od nadelateľov! Opravdivé Mariaceliské žalúdkové kvapky s výšudanou ochrannou známou opatrené.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oceťovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu lahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre.** **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery.** **Strúhadlá** na burgyniu. **Srotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány.** **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

fabrikant hospodárskych strojov

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

62

Peniaze „mnoho“ peňazi!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadne a poctive zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anonon. oddeleniu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobieckou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

4. pári topánok za 5 korun!

Následkom veľkého množstva topánok, čo už len krátky čas trvať bude, možno dostať 1 pár mužské a jeden pár ženské šnorujúce topánky, s mocnými klinciami pribitými podrážkami. Všetky 4 pári zhotovené sú dla najnovšej vzorky a so zimným futrom vyfutrované.

Veľkosť dla cm.

Všetkie 4 pári stoja len 5 korun.

Zásielky len na poštovú dobiecku sa vybarujú.

Premenenie, alebo peňazi spätky poslanie sa uisťuje.

Schuhexporthaus Krakau, Fach 63.

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londine nešianali ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený. splnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci lížice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové lížice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú lížicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú lížicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrové sitko,
42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepačí peniaze spätky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod
Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefon 14597.

Rozposielky na okolie s dobieckou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.
S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku.
haloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobiecku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú.
Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny.

Daj Pán Boh milým čitateľom!

Chcete zdravý byť? Alebo chcete upadnúť do trápenia, obzvlášte na dedine, kde nie to na rýchlo lekárska pomoc? Keď nie, vtedy prečítajte si o Fellerovom tak zvanom Elsa-Fluide.

Tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid (Liquor. ol. aether-comp.) není tajný liek, ktorý je istý a potom aj lacný tak, že i ten najbohatší a najchudobnejší môže ho dostať a užítokovať za jednu a tú istú cenu. — Dorabateľ je: Eugen V. Feller, lekárnik, ktorý už viac ako 15.000 povďačností a poistenia dostal takmer z každého kuta krajín sveta.

Tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid, ako je známo, bol už i v Ríme, Paríži, Londóne a v Berlíne na výstavách zlatým medailonom a krížom vyznačený. Dorabáťel Eugen V. Feller, lekárnik vyvolil si už aj jeho cis. a kráľ. výsosť Filip Bourbon za jeho dvorného dodávateľa a odtých čias není dávno čo dostal zas strieborný medailon od ústavu «Červeného-Križa». Tého vyznačenie tiež dokazujú to, že na kolko je výborný Fellerov Elsa-Fluid.

Keď tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid s vodou s miešaný, oči, tvár a čelo v umívaní potrebujeme, vtedy koža hlavy a zrak očí veľmo sa osilujú.

Neplačme a nejakajme, keď na mnohé bolesti, ako hlava bolenia, trhanie, šušťanie, opuchnutie, pichame atd. atd. trpíme, ale upotrebuje tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid, ktorý po krátkom na tretí si lno v liečení nezdravých častkách tela napreduje.

Kto Fellerov Elsa-Fluid každodenne upotrebuje pri umívaní úst, tomu tiež, tráti sa trápiaca bolesť.

Veľký počet podakovacích listov svedčia ai o tom, že Fellerov Elsa-Fluid uľavuje, i krče, dávnie, a vládze i nad slabosťami takmer všetkými. V ýborne ale účinkuje pri takých bolestiach, ktoré pochádzajú od zleho trávenia; krom toho dáva chuť k jedlu a tráveniu zlych pokrmov, pokazencho žalúdka; v kašľaní tiež rychle pomáha ako zdravotníckymi vrchnosťami preskumaní prostriedok. S krz užívanie pomíne aj nočné potenie, kolika, horúčot a srdeca klopanie.

Preto potrebo by bolo, aly s tohto lieku vždy pár flášiek pri dome na porúdzi bolo, žeby v prípade potreby, obzľáste vtedy, keď lekárskej pomoci na blízko nie to, mali sme krýchlemu poskytnúť.

Fellerov Elsa-Fluid žiadnu nebezpečnosť neobsahuje a zato aj mnohí ľudia vyslovujú dobré v dakonučenie. Následkom prechladutia nôh zapríčinené rany lieči, ako tiež i potenie nôh! Vyťahne horúčot trpiacich na tele, pomáha proti s vrbenin a palení rán. Dobre sa dá upotrebiť ako antiseptikus v čistení rán s vodov.

Výbovne účinkuje v natieraní po ustatom pochode a pri slabosťach.

Dobré matky vedia, prečo chvála Fellerov Elsa-Fluid keď pri umívaní detom rán vidia ten účink.

Tak same chvála ho aj na prsá a na pluca chori, ktorí v ťažkom dychaní trpia.

Len jeden jediný pokus je dostatočný! Od pánoch lekárov je možno spítať sa, jako treba Fellerov «Elsa-Fluid» aj pri druhých tuna nezpomenutých chorobách upotrebovať, lebo tí daktori, ktorí tento liek vyskúšali, tiež ho svojim chorým odporúčajú.

Lacnota a všestranné upotrebovanie také meno za dovážili Fellerovemu «Elsa-Fluidu», že ešte aj z Ameriky, Afriky i z Austrálie prichodia uznávajúce a podakujúce listí.

Dorabateľ si v novšom čase postavil

aj v Londíne fabriku (dielnu).

Pre Rakúsko-Uhorsko sa opravdivý Fellerov Elsa-Fluid jedine len u Eugen V. Fellerov lekárnik (apathekára) v Stubici Templom-utca 18. sz. (Záhrebska stol.) dorába, a ta sa majú aj všetky objednavky zasielať.

Ponevác je Fellerov «Elsa-Fluid» natoľko neprekonateľný, predsa ešte mnohí s probovali ho ťašovať, ktoré takéto ťašifikácie (padelanie) treba určité vždy bez všetkého domnievania nazad zaslať (odopreť) a ne nechaj me sa od nižšej ceny, alebo od bárs jakého fluidu, podobného mena oklamať (zaviesť).

Pravý Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku, jaka je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaniami (ako na príklad Zlá-ý-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid objednet si atd.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobujú, teda aj ochranná známka je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa». Zdarma pri 12 fláškách. dostanete po každom opätovne objednanom tucte, aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu! Elsa-Fluidu 1 flášku. Chraňme sa od napodobnovania! — Menej neposielame.

12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5 korún — hal.	48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš 16 korún — hal.
24 „ „ 12 „ „ 8 „ 60 „	60 „ „ 30 „ „ 20 „ „
36 „ „ 18 „ „ 12 „ 40 „	

Kto na žalúdkové bolesti a na netrávenie (chuť k jedlu) trpí, tomu najlepšie odporúča ju sa Fellerove Rebarbara-Elsa-Pilulky s ochranov známok «Elsa» (Pilul. rhei chim. comp.) na krátko: „Elsa-Pilulky“. Tého pilulky istotne rýchlo a bez bolasti napomáhajú na prehnanie; účinkujú rýchle, isto, bezbolastne, zvyšujú chuť k jedeniu a napomáhajú trávenie, čistia ulavuju ako bóle aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzvláštne pri zlom trávení, žl táčke atd. atd. a pri druhých chybách; dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje pohybujú sa. Veľký počet povďačných listov. Mnoho pochvali o užívani piluliek v jedno spolu s Fellerovim „Elsa-Fluidom“. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žltu zabarvených škatulkách nachodi sa ochranná známka „Elsa“ a podpis „Feller“. Jedon balík (6 škatuliek) stojí 4 korúny.

Osem ročné dievča čez celú zimu trpelo na nohi bolenia a kroz «Elsa-Fluid» za jeden týžden celkom vy-zdravelo.

Josef Kraják
Nemesény (Tekovská stol.)

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábateľa:

Eugen V. Feller, lekárnik,
dvorný dodávateľ jeho cis. a kráľ. výsosťi princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utca 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č. 12.
v lekárni «Nádor» dra Eggera Váci-körut č. 17. a v lekárni Bélu Zoltána,
Szabadság-tér.

Na proty hlavy bolenia hučanie v ušach, zubov, žalúdka, pichaniu, ranách, slovom pri všetkých nemocáh s dobrým úspechom účinkuje «Elsa-Fluid».

Juraj Király
Svätý Lavrinec (Baraňanská stolica).